DOMMEDAG ER AVLYST ?

1. Miljødommedag?

Feil. De fleste målbare indikatorer tyder på at miljøet blir *bedre*, ikke verre. Problemer som drivhuseffekt og ozonhull kan bli ille nok, men er ingen trussel mot vår eksistens. Eneste måte å utrydde oss selv på er full atomkrig. Men full atomkrig kan neppe regnes som en del av dagens miljøpolitikk. Den første verdensomspennende miljømeningsmålingen, Health of the Planet i 1992, avdekket at i de fleste land syntes folk at sitt eget lands miljø var bra, mens en trodde det stod dårlig til i resten av verden. Men dette kan jo ikke stemme for alle land. Gresset kan ikke være grønnere begge sider av gjerdet samtidig.

2. Voksende avskoging?

Feil. Verdens samlede skogareal er nesten uendret de siste 50 år. I 1950 hadde verden 40,24 millioner km^2 skog dette økte til 43,04 millioner km^2 i 1994, dette i følge FN. Media har en forkjærlighet for å omregne skoghugst til svimlende antall av fotballbaner pr. time og lignende. Dette uten å opplyse om hvor stor *andel* av den samlede skogen dette utgjør. Likeså er det godt nyhetsstoff at skog forsvinner, med ingen forteller om skogområder som vokser til. Europa har mistet 50-70% av sin opprinnelige skog. Det meste av dette har forsvunnet i perioden fra antikken til forrige århundre. Denne avskogingen har gitt rom for Europas bosettning og landbruk. Dette har verken ført til massiv artsutryddelse eller dårligere miljø. Globalt er 20% av verdens skoger forsvunnet siden mennesket begynte med landbruk. WWF måtte trekke tilbake en kampanje som feilaktig hevdet at to tredeler av verdens opprinnelige skoger er nedhugd. Men vil det voldsomme papirforbruket i verden føre til avskoging? Fakta er at hele verdens papirforbruk kan dekkes med *tilveksten* fra 5% av verdens skogareal.

3. Forsvinner regnskogen?

Feil. Netto årlig avskogingstakt av regnskogen har falt fra 0,8% på 80-tallet, til 0,7% på 90-tallet. På 70-tallet ble frykten for at regnskogen skulle forsvinne vakt. Det oppstod myter om at regnskogen er jordas lunger som forsyner oss med oksygen. Dette er feil. Skog i likevekt forbruker like mye O_2 som det produserer. Vi får stadig høre at regnskogen i Amazonas, som utgjør 1/3 av verdens regnskoger, er i ferd med å forsvinne. Siden Columbus' tid er *kun 13%* av Amazonas avskoget. Mye av dette har skjedd i tidligere århundreder, og en stor del av dette er vokst eller er plantet til igjen. 80% av Amazonas står fortsatt urørt. Hvis den Brasilianske regjering holder sine løfter, vil hele 70% av Amazonas bli bevart for ettertiden. Dette står i sterk kontrast til Europa som har *hugget ned* mellom 50 og 70% av den opprinnelige skogen. WWF har uriktig hevdet at Amazonas har blitt redusert med 34% bare fra 1992 til 1996. Et viktig moralsk spørsmål vil være om vi europeerne kan nekte u-landene å utnytte sin skog i samme grad som vi selv har utnyttet vår skog.
(Lomborg s.99-106)

Miljøhelvetestipping

Tipping går vanligvis til helvete, men går miljøet dit også?

		Fleip	Fakta
Menneskeheten i ferd med å utslette seg selv på grunn av miljøødeleggelse	1	J	N
Verdens skoger har årlig minket netto tilsvarende Norges areal de siste femti år	2	J	N
Avskogingen av regnskogen har skutt fart siden 80-tallet	3	J	N
Halvdelen av alle dyre- og plantearter står i fare for å bli utryddet innen 50 år	4	J	N
Lufta i Vest-Europas byer blir mer og mer forurenset	5	J	N
Økningen i krefthyppighet i Norge skyldes industriforurensning og e-stoffer	6	J	N
Det er stadig færre mennesker som sulter i verden	7	J	N
Verdens kjente reserver av olje blir større og større	8	J	N
Innen 100 år vil vi ha brukt opp våre reserver av jern, aluminium og kobber	9	J	N
Vi er nå inne i den varmeste periode i dette årtusen	10	J	N
FNs klimapanel tror havet vil stige flere meter i løpet av neste århundre	11	J	N
Å bremse opp drivhuseffekten vil kunne koste mer enn skadene den vil forårsake	12	J	N

4. Artsutryddelse

Greenpeace har tidligere hevdet dette, men de innrømmer nå at 0,7% pr 50 år er et mer realistisk anslag. Det er ingen massiv utryddelse av arter. Det finnes kun dokumentasjon for at 724 arter har blitt utryddet siden 1600. Dette av et anslått totalantall av arter på jorda til mellom 10 og 80 millioner arter. Det er også en myte at artsutryddelse er spesielt rask nå. 99,9% av alle arter som har levd har dødd ut, og det uten menneskets inngripen. De værste "miljøsvina" var steinalderjegerne og polyneserne som i forhistorisk tid trolig utryddet tusenvis av arter. Et feilaktig tall som ofte går igjen er at 40000 arter årlig dør ut. Tallet er hentet fra en *teoretisk* modell skapt av biologen Norman Myers. Tallet har blitt popularisert av USAs visepresident Al Gore, og det har gått kloden rundt fra avis til avis. Det har simpelthen blitt gjentatt så ofte at mange tror det er sant.
(Lomborg: s.214-222)

5. Mer forurensning:

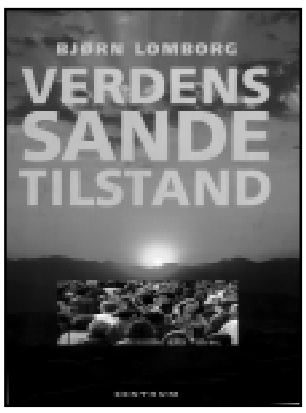
Feil. Nedgang i kullfyring og innføring av bil-katalysatorer har bidratt til at luftforurensningen i byene har falt dramatisk. De siste tyve år har mengden partikler i lufta i EUs byer falt med omkring 50%. Et talende og godt undersøkt eksempel er London. Der har mengden av partikler i lufta minket med 90% siden 1930. Her har ikke lufta vært så ren siden 1600-tallet! Når det gjelder blyforurensning er resultatene enda bedre. Blyinnholdet i USAs byluft er redusert med hele 97% siden 1977. Innholdet av Svoveldioksid er falt med 80% siden 1962 og i København var SO_2 innholdet i lufta ti ganger høyere mellom 1850 og 1970 enn det er i dag. Det er viktig å påpeke at dette ikke betyr at lufta er ren nok, bare at den er blitt renere enn den var før. I følge Bjørn Lomborg er partikkelforurensning det mest undervurderte miljøproblemet i dag. Målt i netto helsegevinst pr krone til miljøvern er tiltak for å begrense svevestøv de lureste vi kan investere i.
(Lomborg: s.147-160)

6. Kreft:

Kreft er først og fremst en alderssykdom. Ettersom leveladeren vår har økt, fører det til at flere vil dø av sykdommen. Usunnt kosthold og røyking er *hver* skyld i en tredel av alle kreftdødsfall i Vesten. Forurensning forårsaker trolig kun 2% av kreftdødsfallene. e-stoffer er de mest misforståtte stoffene vi putter i oss. e-merkingen ble innført for *verne* folk mot skadelige tilsetningsstoffer. Likevel tror folk at de i seg selv er en stor trussel. Kaffe og flere av våre daglige matvarer ville aldri ha bestått de testene som vi krever at e-stoffer skal gjennomgå. To daglige kopper kaffe, eller et gram basilikumkrydder, er trolig omkring 300 ganger så kreftfarlig som det inntaket vi får fra selv de sterkeste sprøytemidler i landbruket. Dette betyr ikke at vi skal slutte å drikke kaffe, bare at vi skal slutte å bekymre oss så mye for kjemiske tilsetningstoffer. Komisk blir det først når jeg har snakket med folk som sitter og damper på en røyk samtidig som de snakker om "de farlige e-stoffene" som multinasjonale selskaper prøver å drepe dem med.
(Lomborg: s.187-213)

"Verdens Sande Tilstand"

Miljødebatten fikk et dramatisk saklighetsløft da boken "Verdens Sande Tilstand" kom ut i Danmark i fjor. Forfatteren var ex-greenpeacereren og statistikklektoren ved Århus universitet, Bjørn Lomborg. Tittelen var ment som et korrektiv til verdens mest kjente og leste miljørapport "Verdens Tilstand". Lomborg hadde sett seg lei på at debatten var uvitenskaplig og full av svartmaling. Sammen med sine studenter satte han seg fore å gjennomgå all offisiell statistikk på miljøområdet for å se om spådommene til miljøorganisasjonene holdt stikk mot empiri. Organisasjoner som Greenpeace, WWF og Worldwatch Institute feilinformerer. Lomborgs konklusjon var klar. *Vi etterlater kloden som et bedre sted å leve enn da vi mottok den.*

"Verdens Sande Tilstand", Forlaget Centrum, Danmark, ISBN 87 583 1114 9

7. Blir vi friskere og mettere?
Sant! I 1970 sultet 35% av alle i U-landene. I 1991 var det sunket til 21%. FN anslår, at om ti år vil andelen sultende synke til 12%. Denne forbedringen er utvilsomt det mest fantastiske som har hendt i dette århundret.

Dette var *andelen* sultende, men har antallet sultende også gått ned? I løpet av de siste tretti år er det 237 millioner færre, som sulter. Tar en befolkningsveksten med, er det over 3.000 millioner flere som får nok mat (i henhold til FNs definisjon). Stadig hører en at dette ikke kan fortsette i framtida. Dette er også feil. Siden 1961 er verdens matvareproduksjon fordoblet, U-landenes tredoblet, mens landbruksprisene er halvert. FN oppsummerer det hele ganske klart: "De siste 50 år har fattigdommen i verden falt mer enn i de foregående 500år."
(Lomborg: s.55-62 og 83-89)

8. Nok olje?
Riktig. Fordi olje er en ikke-fornybar ressurs må vi vel snart gå tom, ikke sant? Spørsmålet er ikke relevant stilt.

Hovedsaken er hvor store reserver vi kjenner. Selv om vi pumper opp mer og mer olje, så oppdages det flere og flere oljefelter. Øvre teoretiske grense er mengden av olje i jordskorpa som tilsvarer dagens forbruk i 6500 år. Samtidig gjør ny teknologi det mulig å stadig større deler av de eksisterende depotene. (Lomborg: s.110-117)

9. Mineralressurser
Feil. Det vil sannsynligvis aldri bli knapphet på metaller disse metallene. For den saks skyld blir det trolig heller ikke noen mangel på 23 av de 25 viktigste mineralene i verden. Dette fordi det oppdages nye ressurser i høyere tempo enn vi bruker dem. Råstoffene gjenvinnes i større grad og noen kan også erstattes av andre mineraler. Generelt er prisene på de viktigste mineralene falt til en tredel i løpet av dette århundret. Dette viser at knappheten på disse har vært minkende. "Kjente reserver" er ikke noen fast størrelse. Selv om vi bruker 3000 ganger så mye aluminium som ved forrige århundreskifte, er prisen falt til en åttedel. I 1950 hadde vi kobber nok til 42 års forbruk. Femti år senere, og med fem ganger så høyt årlig forbruk, har nok til 56 års forbruk. Hvis denne utviklingen fortsetter, vil vi hvert år få tilgang på flere nye års forbruk enn vi forbruker.
(Lomborg: s.126-136)

OLJEMALERI: «FORBRENNING
AV ROLF GROVEN

10. Nybygd drivhus ?
Feil. I vikingtiden var klimaet varmere enn i dag. Dette var ikke menneskeskapt. Mesteparten av temperaturveksten i dette århundret kom i perioden 1910 til 1940, da vårt utslipp av drivhusgass var langt lavere enn i dag. Hvor mye av klimaøkningen som er naturlig, og hvor stor del som er menneskeskapt, er det ikke enighet om. Det finnes interessante teorier som forklarer temperaturstigningen med endring i solflekkaktiviteten eller endring av jordas gjennomsnittlige skydekke. Men FNs klimapanel (IPCC) har slått fast at deler av temperaturstigningen på 0,3 til 0,6 grader faktisk er menneskeskapt. Hvor mye har mennesket påvirket mengden av drivhusgasser alt i alt? Siden den industrielle revolusjon tok til har mengden av drivhusgasser i atmosfæren økt med 0,5%. At tallet er så lavt, skyldes at den viktigste drivgassen er vanndamp. Når det gjelder karbondioksid, er økningen trolig 30% de siste to hundre år. (Lomborg: s. 223-246)

11. Går verden *ad undas* ?
Feil. Hvis IPCC får rett i sine spådommer, vil havnivået stige 50 centimeter frem mot år 2100. Dette kommer ikke til å skyldes at polisene smelter, men i hovedsak at vannet utvider seg når det blir varmere. Teoriene om at Golfstrømmen vil skifte retning, eller at drivhuseffekten vil føre til sterkere stormer, er kan ikke underbygges. Nederlendere, og innbyggere i Bangladesh vil trolig ha sterke meninger om dette spørsmålet!

10 rett: Fremtiden i våre hender inviterer deg på vann & brød fest.
11 rett: Greenpeace inviterer deg til ishavskrus med Bastesen
12 rett: FN sponser deg hytte på Maldivene. Snorkel inkludert.

12. Dyrt drivhus ?
Trolig riktig. Hvis drivhuseffekten i neste århundre forårsaker en temperaturstigning på to grader, vil kostnadene ved å stabilisere klimaet være større enn de *samlede* kostnadene som drivhuseffekten forårsaker. Å stabilisere *utslippet* av CO_2 på dagens nivå vil koste det dobbelte av skadevirkningene, mens en stabilisering av *temperaturen* vil koste det åttedobbelte av utgiftene. Dette om vi kan feste lit til beregninger gjort av miljø-økonomen William Nordhaus. Klimaproblematikken bør i fremtiden ta utgangspunkt i hvor mye vi er villig til å betale for å forsinke drivhuseffekten noen år. Kyotoavtalen hadde som mål å stabilisere I-landenes utslipp av klimagasser på 1990-nivå. Hvis denne avtalen gjennomføres, vil det føre til at gjennomsnittstemperaturen anslagsvis blir 0,15 grader kaldere enn uten avtalen. Dette tilsvarer en bremsing av klimautviklingen på syv år. Et spørsmål som er prinsipielt viktig er om pengene som vil gå med til mottiltak mot drivhuseffekten kan bli brukt mer fornuftig på andre miljøtiltak. Kostnadene ved kun ét års klimapoltikk kunne ha finansiert rent drikkevann og kloakering til hele den tredje verden. (Det må presiseres det vi tror om fremtidig klimaøkning stammer fra datasimuleringer det hefter stor usikkerhet ved.)